

دکتر امیراعلم

پیشگام پزشکی نوین و خدمات بهداشتی در ایران

دکتر امیرخان امیراعلم (۱۲۵۵-۱۳۴۰ شمسی) یکی از چهره‌های برجسته و تأثیرگذار در تاریخ پزشکی نوین ایران است که خدمات فراوانی در حوزه‌های بهداشت، آموزش پزشکی و تأسیس مراکز درمانی ارائه کرده است.

زندگی‌نامه و تحصیلات

دکتر امیراعلم در سال ۱۲۵۵ هجری شمسی در تهران متولد شد. پدرش، حاج میرزا علی اکبرخان آشوری قزوینی (معمدالوزرا)، کارپرداز ایران در بغداد و شامات بود. امیراعلم تحصیلات ابتدایی و متوسطه خود را در ایران، ترکیه و سوریه به پایان رساند. سپس برای تحصیل پزشکی وارد دانشکده پزشکی فرانسوی بیروت شد. با وجود پیشرفت تحصیل در بیروت، به دلیل فوت پدرش، مجبور به بازگشت به تهران شد.

در سال ۱۲۷۹ شمسی، مظفرالدین شاه دستور اعزام ده نفر از دانشجویان را به اروپا صادر کرد و امیراعلم نیز با توصیه مشیرالدوله راهی فرانسه شد. او در مدرسه طبی نظامی لیون به تحصیل ادامه داد و در سال ۱۹۰۴ میلادی موفق

به اخذ مدرک دکترا شد. پس از آن، به پاریس رفت و به مدت دو سال در دارالمعلمین نظامی طبی "وال دوگراس" و بیمارستان‌های نظامی و غیرنظامی به تحصیل و کسب تجربه پرداخت. وی در کنفرانس بین‌المللی بهداشت سال ۱۹۰۳ میلادی، بندر بوشهر را به عنوان "بندر صحتی" رسمی ایران شناساند و به همین دلیل نشان درجه اول علمی از دولت فرانسه دریافت کرد.

سابقه کاری و علمی

دکتر امیراعلم پس از بازگشت به ایران، فعالیت‌های گسترده‌ای را آغاز کرد:

استادی و آموزش: اولین استاد کرسی کالبدشناسی در دانشکده پزشکی نوین دانشگاه تهران بود و پیش از آن نیز در مدرسه طب دارالفنون تدریس می‌کرد. او با همکاری اساتید دیگر، ۹ جلد کتاب "کالبدشناسی توصیفی" را تألیف کرد که سال‌ها مرجع دانشجویان پزشکی بود.

نماینده مجلس: در ادوار چهارم، پنجم، هشتم و نهم از سوی مردم مشهد به نمایندگی مجلس شورای ملی انتخاب شد و در تصویب "قانون طبابت" و "قانون آبله‌کوبی رایگان" نقش مهمی ایفا کرد.

- طبیب مخصوص احمدشاه قاجار
- عضو پیوسته و رئیس کمیسیون پزشکی فرهنگستان و سپس نایب رئیس فرهنگستان
- وزیر بهداشتی در سال ۱۳۲۷ شمسی
- سناتور انتصابی در دوره‌های اول، دوم و سوم مجلس سنا

ارتباط با انستیتو پاستور ایران

نقش دکتر امیراعلم در راه‌اندازی تولید واکسن آبله در انستیتو پاستور ایران بسیار مهم است. به درخواست رسمی او، که در آن زمان ریاست مجلس حفظ الصحة را بر عهده داشت، تولید واکسن آبله در انستیتو پاستور ایران آغاز شد. این اقدام نشان‌دهنده بینش و تلاش او برای ارتقای بهداشت عمومی و مبارزه با بیماری‌های واگیر در کشور بود. دکتر امیراعلم در سال ۱۳۲۹ شمسی به درخواست خود بازنشسته شد و در سال ۱۳۴۰ در سن ۸۴ سالگی در تهران درگذشت. او به عنوان یکی از پیشگامان پزشکی نوین و خدمات بهداشتی در ایران شناخته می‌شود.

تأسیس و مدیریت مراکز بهداشتی و درمانی: در سال ۱۲۸۹ شمسی با درجه سرهنگی به ریاست بهداری ارتش (صحیه‌ی نظام) رسید و مسئول تأسیس تشکیلات جدید بهداری ارتش و ژاندارمری شد.

با مشارکت مالی پزشکان، بیمارستان نظامی "احمدیه" را با پنجاه تخت‌خواب تأسیس کرد.

در سال ۱۲۹۶ شمسی، "مریضخانه نسوان" را با هدف تربیت پرستار و ماما و ایجاد زایشگاه مدرن برای بانوان تأسیس کرد که بعدها به پاس خدمات وی، به "بیمارستان امیراعلم" تغییر نام یافت و امروزه به عنوان مرکز فوق تخصصی گوش و حلق و بینی در کشور شناخته می‌شود.

در سال ۱۳۰۲ شمسی، "جمعیت هلال احمر" امروزی را دایر کرد و خود نیابت ریاست آن را پذیرفت. ریاست "مجلس حفظ الصحة دولتی" را بر عهده داشت.

سمت‌های مهم

- ریاست دانشکده پزشکی دانشگاه تهران (پس از شهریور ۱۳۲۰)
- وزیر معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه در کابینه قوام السلطنه
- ریاست بهداری کل کشور